

Názznaky riešení:

Pozn: 1. Pri hľadaní partikulárneho riešenia v úlohách stačí nájsť jedno z nich. Teda pri určovaní neurčitého integrálu sa nemusí uviesť obligátne $+C$.

Pozn: 2. Odstraňovanie absolútnych hodnôt popísané v riešeniach sa prevádza obmedzením sa na vhodné intervaly. V niektorých náznakoch riešenia sa rovno uvádzajú tvary bez absolútnych hodnôt, t.j. predpokladá sa, že tie boli už odstránené.

1. $10^x - 10^{-y}y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $10^{-y}y' = 10^x$, t.j. $10^{-y} dy = 10^x dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $-\frac{1}{\ln 10}10^{-y} = \frac{1}{\ln 10}10^x + C$

Vyjadrenie y : $10^{-y} = C - 10^x$, $-y = \log_{10}(C - 10^x)$

Riešenie rovnice: $y = -\log_{10}(C - 10^x) = \log_{10} \frac{1}{C - 10^x}$

Skúška správnosti: $10^x - 10^{-y}y' = 10^x - (C - 10^x) \cdot \left(\frac{1}{\ln 10}\right) \frac{-1}{C - 10^x} \cdot (-10^x) \ln 10 = 10^x - 10^x = 0$

$$y = \log_{10} \frac{1}{C - 10^x}$$

2. $1 - 2x - y^2y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $y^2y' = 1 - 2x$, t.j. $y^2 dy = (1 - 2x) dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\frac{1}{3}y^3 = x - x^2 + C$

Vyjadrenie y : $y^3 = 3x - 3x^2 + C$, $y = \sqrt[3]{3x - 3x^2 + C}$

Skúška správnosti: $1 - 2x - y^2y' = 1 - 2x - \sqrt[3]{(3x - 3x^2 + C)^2} \cdot \frac{1}{3} \frac{1}{\sqrt[3]{(3x - 3x^2 + C)^2}} \cdot (3 - 6x) =$

$= (1 - 2x) - (1 - 2x) = 0$

$$y = \sqrt[3]{3x - 3x^2 + C}$$

3. $\frac{1}{x^2} + \frac{y'}{1+y^2} = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{1+y^2} = -\frac{1}{x^2}$, t.j. $\frac{dy}{1+y^2} = -\frac{dx}{x^2}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\arctg y = \int -\frac{1}{x^2} dx = \frac{1}{x} + C$

Vyjadrenie y : $y = \operatorname{tg}(C + \frac{1}{x})$

Skúška správnosti: $\frac{1}{x^2} + \frac{y'}{1+y^2} = \frac{1}{x^2} + \frac{\frac{y'}{\cos^2(C + \frac{1}{x})} \cdot \frac{-1}{x^2}}{1 + \operatorname{tg}^2(C + \frac{1}{x})} = \frac{1}{x^2} - \frac{\frac{1}{x^2} \cdot \frac{1}{\cos^2(C + \frac{1}{x})}}{1 + \frac{\sin^2(C + \frac{1}{x})}{\cos^2(C + \frac{1}{x})}} = \frac{1}{x^2} - \frac{1}{x^2} \frac{\frac{1}{\cos^2(C + \frac{1}{x})}}{\frac{\cos^2(C + \frac{1}{x}) + \sin^2(C + \frac{1}{x})}{\cos^2(C + \frac{1}{x})}} =$

$= \frac{1}{x^2} - \frac{1}{x^2} \frac{1}{\frac{\cos^2(C + \frac{1}{x})}{\cos^2(C + \frac{1}{x})}} = \frac{1}{x^2} - \frac{1}{x^2} = 0$

$$y = \operatorname{tg}(C + \frac{1}{x})$$

4. $\frac{x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{yy'}{\sqrt{1-y^2}} = 0$, $y(0) = \frac{\sqrt{3}}{2}$

Rovnica so separovanými premennými: $-\frac{yy'}{\sqrt{1-y^2}} = \frac{x}{\sqrt{1-x^2}}$, t.j. $-\frac{y}{\sqrt{1-y^2}} dy = \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\int -\frac{y}{\sqrt{1-y^2}} dy = \left| \frac{t = 1 - y^2}{dt = -2y dy} \right| = \frac{1}{2} \int \frac{dt}{\sqrt{t}} = \sqrt{t} = \sqrt{1 - y^2} =$

$\int \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} dx = -\sqrt{1-x^2} + C$

Vyjadrenie y : $\sqrt{1-y^2} = C - \sqrt{1-x^2}$, ($C \geq 1$, inak by $\sqrt{\quad}$ bola záporná), $1 - y^2 = (C - \sqrt{1-x^2})^2 = C^2 + 1 - x^2 - 2C\sqrt{1-x^2}$, $y^2 = x^2 - C^2 + 2C\sqrt{1-x^2}$, $y = \pm\sqrt{x^2 - C^2 + 2C\sqrt{1-x^2}}$,

Dosadenie okrajových podmienok: $y(0) = \pm\sqrt{2C - C^2} = \frac{\sqrt{3}}{2}$, t.j. $2C - C^2 = \frac{3}{4}$ a $C^2 - 2C + \frac{3}{4} = 0$ a $C_1 = \frac{1}{2}$, $C_2 = \frac{3}{2}$. Podmienka $C \geq 1$ určuje jednoznačne riešenie.

Alebo $\sqrt{1 - \left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right)^2} = \sqrt{1 - \frac{3}{4}} = \sqrt{\frac{1}{4}} = \frac{1}{2} = C - 1$, t.j. $C = \frac{3}{2}$

$$\sqrt{1 - y^2} + \sqrt{1 - x^2} = \frac{3}{2}, \text{ resp. } y = \sqrt{x^2 + 3\sqrt{1 - x^2} - \frac{9}{4}}$$

5. $1 + y^2 + xy y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{yy'}{1+y^2} = -\frac{1}{x}$, t.j. $\frac{y}{1+y^2} dy = -\frac{dx}{x}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $-\ln x + C = \int \frac{y}{1+y^2} dy = \left| \frac{t = 1 + y^2}{dt = 2y dy} \right| = \frac{1}{2} \int \frac{dt}{t} = \frac{1}{2} \ln(1 + y^2)$

Vyjadrenie y : $\ln(1 + y^2) = C - 2 \ln x$, $1 + y^2 = Ke^{-2 \ln x} = \frac{K}{x^2}$

Riešenie rovnice: $y = \pm \sqrt{\frac{K}{x^2} - 1} = \pm \sqrt{\frac{K-x^2}{x^2}}$

Skúška správnosti: $1 + y^2 + xyy' = 1 + \frac{K-x^2}{x^2} + x \cdot \pm \sqrt{\frac{K-x^2}{x^2}} \cdot \pm \frac{1}{2} \sqrt{\frac{x^2}{K-x^2}} \cdot \frac{-2x(x^2)-(K-x^2)2x}{x^4} =$
 $= 1 + \frac{K}{x^2} - 1 + x \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{-2Kx}{x^4} = \frac{K}{x^2} - \frac{K}{x^2} = 0$

$$y = \pm \sqrt{\frac{K-x^2}{x^2}}$$

6. $-1 + e^{-y}(1 + y') = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $-1 + e^{-y} + e^{-y}y' = 0$, $e^{-y}y' = 1 - e^{-y}$, $-\frac{e^{-y}}{e^{-y}-1}y' = 1$, t.j. $-\frac{e^{-y}}{e^{-y}-1} dy = dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $x + C = \int -\frac{e^{-y}}{e^{-y}-1} dy = \left| \frac{t = e^{-y} - 1}{dt = -e^{-y} dy} \right| = \int \frac{dt}{t} = \ln t = \ln(e^{-y} - 1)$

1)

Vyjadrenie y : $Ke^x = e^{-y} - 1$, $-y = \ln(1 + Ke^x)$

Riešenie rovnice: $y = -\ln(1 + Ke^x) = \ln \frac{1}{1+Ke^x}$

Skúška správnosti: $-1 + e^{-y}(1 + y') = -1 + (1 + Ke^x) \cdot (1 - \frac{1}{1+Ke^x} \cdot Ke^x) = -1 + (1 + Ke^x) \cdot \frac{1+Ke^x-Ke^x}{1+Ke^x} = -1 + 1 = 0$

$$y = \ln \frac{1}{1+Ke^x}$$

7. $e^{x+y} - y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $y'e^{-y} = e^x$, t.j. $e^y dy = e^x dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $-e^{-y} = e^x + C$, $e^{-y} = -e^x + C$, $-y = \ln(C - e^x)$,

Riešenie rovnice: $y = -\ln(C - e^x) = \ln \frac{1}{C-e^x}$

Skúška správnosti: $e^{x+y} - y' = e^x \cdot e^y - (-1) \frac{1}{C-e^x} \cdot (-e^x) = \frac{e^x}{C-e^x} - \frac{e^x}{C-e^x} = 0$

$$y = \ln \frac{1}{C-e^x}$$

8. $2y - x^3y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \frac{2}{x^3}$, t.j. $\frac{dy}{y} = 2 \frac{dx}{x^3}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln y = -\frac{1}{x^2} + C$

Riešenie rovnice: $y = Ke^{-\frac{1}{x^2}}$

Skúška správnosti: $2y - x^3y' = 2Ke^{-\frac{1}{x^2}} - x^3 \cdot Ke^{-\frac{1}{x^2}} \cdot \frac{2}{x^3} = 0$

$$y = Ke^{-\frac{1}{x^2}}$$

9. $(y-1)(y-2) - y' = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{(y-1)(y-2)} = 1$, t.j. $\frac{dy}{(y-1)(y-2)} = dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $x + C = \int \frac{dy}{(y-1)(y-2)} = \int \frac{(y-1)-(y-2)}{(y-1)(y-2)} = \int \frac{dy}{y-2} - \int \frac{dy}{y-1} =$
 $\ln(y-2) - \ln(y-1) = \ln \frac{y-2}{y-1}$

Vyjadrenie y : $Ke^x = \frac{y-2}{y-1}$, $Ke^x(y-1) = y-2$, t.j. $y(Ke^x-1) = Ke^x-2$, $y = \frac{Ke^x-2}{Ke^x-1}$

Skúška správnosti: $(y-1)(y-2) - y' = \left(\frac{Ke^x-2}{Ke^x-1} - 1 \right) \cdot \left(\frac{Ke^x-2}{Ke^x-1} - 2 \right) - \frac{Ke^x(Ke^x-1) - (Ke^x-2)Ke^x}{(Ke^x-1)^2} =$
 $\left(\frac{Ke^x-2-Ke^x+1}{Ke^x-1} \right) \cdot \left(\frac{Ke^x-2-2Ke^x+2}{Ke^x-1} \right) - \frac{Ke^x}{(Ke^x-2)^2} = \frac{-1}{Ke^x-1} \cdot \frac{-Ke^x}{Ke^x-1} - \frac{Ke^x}{(Ke^x-1)^2} = 0$

$$y = \frac{Ke^x-2}{Ke^x-1}$$

10. $(1 + e^x)yy' = e^x$

Rovnica so separovanými premennými: $yy' = \frac{e^x}{1+e^x}$, t.j. $y dy = \frac{e^x}{1+e^x} dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\frac{1}{2}y^2 = \int \frac{e^x}{1+e^x} dx = \left| \begin{matrix} t = 1 + e^x \\ dt = e^x dx \end{matrix} \right| = \int \frac{dt}{t} = \ln t + C = \ln(1+e^x) + C$

Vyjadrenie y : $y^2 = 2 \ln(1 + e^x) + C$

Riešenie rovnice: $y = \pm \sqrt{C + 2 \ln(1 + e^x)}$

Skúška správnosti: $(1 + e^x)yy' = (1 + e^x) \cdot \pm \sqrt{C + 2 \ln(1 + e^x)} \cdot \pm \frac{1}{2} \frac{2 \frac{1}{1+e^x} \cdot e^x}{\sqrt{C + 2 \ln(1 + e^x)}} = e^x$

$$y = \pm \sqrt{C + 2 \ln(1 + e^x)}$$

11. $y'x^3 + xy = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{x^2}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{x^2}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln y = \frac{1}{x} + C$

Riešenie rovnice: $y = Ke^{\frac{1}{x}}$, $K \in R$

Skúška správnosti: $y'x^3 + xy = Ke^{\frac{1}{x}} \cdot \frac{-1}{x^2} \cdot x^3 + xKe^{\frac{1}{x}} = -Ke^{\frac{1}{x}}x + xKe^{\frac{1}{x}} = 0$

$$y = Ke^{\frac{1}{x}}, K \in R$$

12. $\frac{x}{y+1} - \frac{yy'}{1+x} = 0$, $y(0) = 1$

Rovnica so separovanými premennými: $x(x+1) = y(y+1)y'$, t.j. $x(x+1) dx = y(y+1) dy$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\frac{1}{3}x^3 + \frac{1}{2}x^2 + C = \frac{1}{3}y^3 + \frac{1}{2}y^2$

Dosadenie okrajových podmienok: $C = \frac{1}{3} + \frac{1}{2} = \frac{5}{6}$

$$3y^2 + 2y^3 = 3x^2 + 2x^3 + 5$$

13. $\frac{dy}{dx} = \operatorname{tg} y \cotg x$, $y(\frac{\pi}{2}) = \frac{\pi}{6}$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{dy}{\operatorname{tg} y} = \cotg x dx$, t.j. $\cotg y dy = \cotg x dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\int \cotg y dy = \int \frac{\cos y}{\sin y} dy = \left| \begin{matrix} t = \sin y \\ dt = \cos y dy \end{matrix} \right| = \int \frac{dt}{t} = \ln t + C =$

$\ln \sin y = \ln \sin x + C$

Vyjadrenie y : $\sin y = K \sin x$, čiže $y = \arcsin(K \sin x)$

Skúška správnosti: $\frac{K \cos x}{\sqrt{1-K^2 \sin^2 x}} = \frac{K \sin x}{\sqrt{1-K^2 \sin^2 x}} \frac{\cos x}{\sin x}$

Dosadenie okrajových podmienok: $y(\frac{\pi}{2}) = \arcsin(K) = \frac{\pi}{6}$, $K = \frac{1}{2}$

$$y = \arcsin(\frac{1}{2} \sin x)$$

14. $e^{x-y} - y' = 0$, $y(0) = 1$

Rovnica so separovanými premennými: $y'e^y = e^x$, t.j. $e^y dy = e^x dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $e^y = e^x + C$

Vyjadrenie y : $y = \ln(C + e^x)$, $C + e^x > 0$

Skúška správnosti: $e^{x-y} - \frac{e^x}{C+e^x} = \frac{e^x}{e^y} - \frac{e^x}{C+e^x} = \frac{e^x}{C+e^x} - \frac{e^x}{C+e^x} = 0$

Dosadenie okrajových podmienok: $y(0) = \ln(C + 1) = 1$, preto $C + 1 = e$ a $C = e - 1$

Riešenie úlohy: $y = \ln(e - 1 + e^x)$

$$y = \ln(e^x + e - 1)$$

15. $y' - y \operatorname{tg} x = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \operatorname{tg} x$, t.j. $\frac{dy}{y} = \frac{\sin x}{\cos x} dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln y = \int \frac{\sin x}{\cos x} dx = \left| \begin{matrix} t = \cos x \\ dt = -\sin x dx \end{matrix} \right| = -\int \frac{dt}{t} = -\ln t + C =$

$-\ln \cos x + C$

Riešenie rovnice: $y = \frac{K}{\cos x}$, $K \in R$

Skúška správnosti: $y' - y \operatorname{tg} x = -\frac{K}{\cos^2 x} (-\sin x) - \frac{K}{\cos x} \cdot \frac{\sin x}{\cos x} = 0$

16. $y' - y(x \sin x - \cos x)$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = x \sin x - \cos x$, t.j. $\frac{dy}{y} = (x \sin x - \cos x) dx$

Vyjadrenie y : $\ln |y| = \int (x \sin x - \cos x) dx = \int x \sin x dx - \int \cos x dx = \left| \begin{matrix} x & \sin x \\ 1 & -\cos x \end{matrix} \right| = -x \cos x + C + \int \cos x - \int \cos x = -x \cos x + C$

Riešenie rovnice: $y = Ke^{-x \cos x}$

Skúška správnosti: $y' - y(x \sin x - \cos x) = Ke^{-x \cos x}(-\cos x + x \sin x) - Ke^{-x \cos x}(x \sin x - \cos x) = 0$

$$y = Ke^{-x \cos x}, K \in R$$

17. $y' + \frac{1}{x^2}y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{x^2}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{x^2}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln y = \frac{1}{x} + C$

Riešenie rovnice: $y = Ke^{\frac{1}{x}}, K \in R$

Skúška správnosti: $y' + \frac{1}{x^2}y = Ke^{\frac{1}{x}}\left(-\frac{1}{x^2}\right) + \frac{1}{x^2}Ke^{\frac{1}{x}} = 0$

$$y = Ke^{\frac{1}{x}}, K \in R$$

18. $y' + 3y = x$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + 3y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -3$, t.j. $\frac{dy}{y} = -3 dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = -3x + C$

Vyjadrenie y : $|y| = Ke^{-3x}, K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt dostávame, že $y = Ke^{-3x}, K \in R$.

Riešenie y_h : $y_h = Ke^{-3x}, K \in R$

Partikulárne riešenie pre x : tvar $y_p = K(x)e^{-3x}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p + 3y_p = K'(x)e^{-3x} - 3K(x)e^{-3x} + 3K(x)e^{-3x} = K'(x)e^{-3x} = x$, t.j.

$$K'(x) = xe^{3x} \text{ a } K(x) = \int xe^{3x} dx = \left| \begin{matrix} x & e^{3x} \\ 1 & \frac{1}{3}e^{3x} \end{matrix} \right| = \frac{1}{3}xe^{3x} - \frac{1}{3} \int e^{3x} dx = \frac{1}{3}xe^{3x} - \frac{1}{9}e^{3x}$$

Riešenie y_p : $y_p = K(x)e^{-3x} = \frac{1}{9}(3x - 1)$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = \frac{1}{9}(3x - 1) + Ke^{-3x}, K \in R$

Skúška správnosti: $y' + 3y = \frac{1}{3} - 3Ke^{-3x} + x - \frac{1}{3} + 3Ke^{-3x} = x$

$$y = \frac{1}{9}(3x - 1) + Ke^{-3x}, K \in R$$

19. $x^2y' + xy = -1$

Riešenie homogénnej rovnice: $x^2y' + xy = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{x}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = -\ln |x| + C$

Vyjadrenie y : $|y| = \frac{K}{|x|}, K > 0$ odstránením absolútnych hodnôt $y = \frac{K}{x}, K \in R$

Riešenie y_h : $y_h = \frac{K}{x}, K \in R$

Partikulárne riešenie pre -1 : tvar $y_p = \frac{K(x)}{x}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $x^2y'_p + xy_p = x^2\left(\frac{K'(x)}{x} - \frac{K(x)}{x^2}\right) + x\frac{K(x)}{x} = xK'(x) - K(x) + K(x) = xK'(x) = -1$, t.j. $K'(x) = -\frac{1}{x}$ a $K(x) = -\ln x$.

Riešenie y_p : $y_p = \frac{K(x)}{x} = -\frac{\ln x}{x}$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = -\frac{\ln x}{x} + \frac{K}{x}$

Skúška správnosti: $x^2y' + xy = -x^2\left(\frac{\frac{1}{x} - \ln x}{x^2} - \frac{K}{x^2}\right) - x\left(\frac{\ln x}{x} + \frac{K}{x}\right) = -1 + \ln x + K - \ln x - K = -1$

$$y = -\frac{\ln x}{x} + \frac{K}{x}, K \in R$$

20. $xy' + y = x^3$

Riešenie homogénnej rovnice: $xy' + y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{x}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = -\ln |x| + C$

Vyjadrenie y : $|y| = \frac{K}{|x|}, K > 0, y = 0$ je riešenie a odstránením absolútnej hodnoty dostávame, že $y = \frac{K}{x}, K \in R$.

Riešenie y_h : $y_h = \frac{K}{x}, K \in R$

Partikulárne riešenie pre x^3 : tvar $y_p = \frac{K(x)}{x}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $xy'_p + y_p = x\left(\frac{K'(x)}{x} - \frac{K(x)}{x^2}\right) + \frac{K(x)}{x} = K'(x) = x^3$ a $K(x) = \int x^3 dx = \frac{1}{4}x^4$

Riešenie y_p : $y_p = \frac{K(x)}{x} = \frac{1}{4}x^3$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = \frac{1}{4}x^3 + \frac{K}{x}$

Skúška správnosti: $xy' + y = x\left(\frac{3}{4}x^2 - \frac{K}{x^2}\right) + \frac{1}{4}x^3 + \frac{K}{x} = \frac{3}{4}x^3 - \frac{K}{x^2} + \frac{1}{4}x^3 + \frac{K}{x} = x^3$

$$y = \frac{1}{4}x^3 + \frac{K}{x}, K \in R$$

21. $y' + \frac{1}{x+1}y = \sin x$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + \frac{1}{x+1}y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{x+1}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{x+1}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln|y| = \int -\frac{dx}{x+1} = -\ln|x+1| + C$

Vyjadrenie y : $|y| = \frac{K}{|x+1|}, K > 0$. $y = 0$ je riešenie a odstránením absolútnych hodnôt dostávame, že $y = \frac{K}{x+1}, K \in R$ je riešenie homogénnej rovnice.

Riešenie y_h : $y_h = \frac{K}{x+1}, K \in R$

Partikulárne riešenie pre $\sin x$: tvar $y_p = \frac{K(x)}{x+1}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p + \frac{1}{x+1}y_p = \frac{K'(x)}{x+1} - \frac{K(x)}{(x+1)^2} + \frac{1}{x+1} \cdot \frac{K(x)}{x+1} = \frac{K'(x)}{x+1} = \sin x$, t.j. $K'(x) = (x+1)\sin x$ a $K(x) = \int (x+1)\sin x dx = \int x \sin x dx + \int \sin x dx = \begin{vmatrix} x & \sin x \\ 1 & -\cos x \end{vmatrix} = -x \cos x + \int \cos x dx - \cos x = -(1+x)\cos x + \sin x$

Riešenie y_p : $y_p = \frac{K(x)}{x+1} = -\cos x + \frac{\sin x}{x+1}$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = -\cos x + \frac{\sin x}{x+1} + \frac{K}{x+1}$

Skúška správnosti: $y' + \frac{1}{x+1}y = \sin x + \frac{\cos x \cdot (x+1) - \sin x}{(x+1)^2} - \frac{K}{(x+1)^2} - \frac{\cos x}{x+1} + \frac{\sin x}{(x+1)^2} + \frac{K}{(x+1)^2} = \cos x + \frac{\cos x}{x+1} - \frac{\sin x}{(x+1)^2} - \frac{K}{(x+1)^2} - \frac{\cos x}{x+1} + \frac{\sin x}{(x+1)^2} + \frac{K}{(x+1)^2} = \sin x$

$$y = -\cos x + \frac{\sin x}{x+1} + \frac{K}{x+1}, K \in R$$

22. $(1+x^2)y' + y = \arctg x$

Riešenie homogénnej rovnice: $(1+x^2)y' + y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{1+x^2}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{1+x^2}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln|y| = -\arctg x + C$

Vyjadrenie y : $|y| = Ke^{-\arctg x}, K > 0$. Odstránením absolútnej hodnoty a akceptovaním nulového riešenia, platí $y = \frac{K}{e^{\arctg x}}, K \in R$

Riešenie y_h : $y_h = \frac{K}{e^{\arctg x}} = Ke^{-\arctg x}, K \in R$

Partikulárne riešenie pre $\arctg x$: tvar $y_p = K(x)e^{-\arctg x}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $(1+x^2)y'_p + y_p = (1+x^2)[K'(x)e^{-\arctg x} + K(x)e^{-\arctg x}(-1)\frac{1}{1+x^2}] + K(x)e^{-\arctg x} = K'(x)(1+x^2)e^{-\arctg x} = \arctg x$.

Preto $K'(x) = \frac{\arctg x}{1+x^2}e^{\arctg x}$ a $K(x) = \int \frac{\arctg x}{1+x^2}e^{\arctg x} dx = \left| \begin{matrix} t = \arctg x \\ dt = \frac{dx}{1+x^2} \end{matrix} \right| = \int te^t dt = \left| \begin{matrix} t & e^t \\ 1 & e^t \end{matrix} \right| = te^t - \int e^t = te^t - e^t = e^t(t-1) = e^{\arctg x}(\arctg x - 1)$

Riešenie y_p : $y_p = K(x)e^{-\arctg x} = \arctg x - 1$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = \arctg x - 1 + Ke^{-\arctg x}$

Skúška správnosti: $(1+x^2)y' + y = (1+x^2)\left(\frac{1}{1+x^2} + Ke^{-\arctg x} \frac{-1}{1+x^2}\right) + \arctg x - 1 + Ke^{-\arctg x} = \arctg x$

$$y = \arctg x - 1 + Ke^{-\arctg x}$$

23. $y' \cos x + 2y \sin x = 2 \sin x$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' \cos x + 2y \sin x = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -2\frac{\sin x}{\cos x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -2\frac{\sin x}{\cos x} dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = \int -2 \frac{\sin x}{\cos^3 x} dx = \left| \begin{array}{l} t = \cos x \\ dt = -\sin x dx \end{array} \right| = \int 2 \frac{dt}{t} = 2 \ln |t| + C = 2 \ln |\cos x| + C$

Vyjadrenie y : $|y| = K |\cos x|^2 = K \cos^2 x, K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt a uvážením, že $y = 0$ je tiež riešenie platí $y = K \cos^2 x, K \in R$

Riešenie y_h : $y_h = K \cos^2 x, K \in R$

Partikulárne riešenie pre $2 \sin x$: tvar $y_p = K(x) \cos^2 x$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p \cos x + 2y_p \sin x = [K'(x) \cos^2 x + 2K(x) \cos x(-\sin x)] \cos x + 2K(x) \cos^2 x \sin x = K'(x) \cos^3 x - 2K(x) \cos^2 x \sin x + 2K(x) \cos^2 x \sin x = K'(x) \cos^3 x = 2 \sin x$. Teda

$K'(x) = 2 \frac{\sin x}{\cos^3 x}$ a $K(x) = \int 2 \frac{\sin x}{\cos^3 x} dx = \left| \begin{array}{l} t = \cos x \\ dt = -\sin x dx \end{array} \right| = -2 \int \frac{dt}{t^3} = \frac{1}{t^2} = \frac{1}{\cos^2 x}$

Riešenie y_p : $y_p = K(x) \cos^2 x = \frac{1}{\cos^2 x} \cos^2 x = 1$

Riešenie rovnice: $y = y_p + y_h = 1 + K \cos^2 x$

Skúška správnosti: $y' \cos x + 2y \sin x = 2K \cos x(-\sin x) \cos x + 2 \sin x + 2K \cos^2 x \sin x = 2 \sin x$

$$y = 1 + K \cos^2 x$$

24. $x \ln(x)y' - 2y = \ln x$

Riešenie homogénnej rovnice: $x \ln(x)y' - 2y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \frac{2}{x \ln x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = \frac{2 dx}{x \ln x}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = \int \frac{2 dx}{x \ln x} = \left| \begin{array}{l} t = \ln x \\ dt = \frac{dx}{x} \end{array} \right| = 2 \int \frac{dt}{t} = 2 \ln |t| + C = 2 \ln |\ln x| + C$

Vyjadrenie y : $e^{\ln |y|} = |y| = e^{2 \ln |\ln x| + C} = e^C \cdot (|\ln x|^2) = K \ln^2 x, K > 0$, odstránením absolútnej hodnoty: $y = K \ln^2 x$, pre $K \neq 0$. Ale $y = 0$ vyhovuje ako riešenie, pre všetky $x \in R^+ \setminus \{0\}$.

Riešenie y_h : $y_h = K \ln^2 x$

Partikulárne riešenie pre $\ln x$: tvar $y_p = K(x) \ln^2 x$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $x \ln x y'_p - 2y_p = x \ln x (K'(x) \ln^2 x + 2K(x) \frac{\ln x}{x}) - 2K(x) \ln^2 x = K'(x) x \ln^3 x + 2K(x) \ln^2 x - 2K(x) \ln^2 x = K'(x) x \ln^3 x = \ln x$ t.j. $K'(x) = \frac{1}{x \ln^2 x}$ a $K(x) = \int \frac{dx}{x \ln^2 x} =$

$\left| \begin{array}{l} t = \ln x \\ dt = \frac{dx}{x} \end{array} \right| = \int \frac{dt}{t^2} = -\frac{1}{t} = -\frac{1}{\ln x}$

Riešenie y_p : $y_p = K(x) \ln^2 x = -\frac{1}{\ln x} \ln^2 x = -\ln x$

Riešenie rovnice: $y = y_h + y_p = C \ln^2 x - \ln x$, pre $C \in R$

Skúška správnosti: $x \ln x (2C \frac{\ln x}{x} - \frac{1}{x}) - 2C \ln^2 x + 2 \ln x = \ln x$

$$y = C \ln^2 x - \ln x, C \in R, x \in R^+ \setminus \{0\}$$

25. $y' - xy = xe^{x^2}$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' - xy = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = x$, t.j. $\frac{dy}{y} = x dx$

Integrovaním oboch strán platí: $\ln |y| = \frac{1}{2} x^2 + C$, t.j. $|y| = e^{\ln |y|} = e^{\frac{1}{2} x^2 + C} = K e^{\frac{1}{2} x^2}, K > 0$.

Po odstránení absolútnej hodnoty: $y = K e^{\frac{1}{2} x^2}, K \neq 0$. Ale homogénna rovnica má riešenie $y = 0$, preto $y = K e^{\frac{1}{2} x^2}$, pre $K \in R$.

Partikulárne riešenie pre $x e^{x^2}$: tvar $y_p = K(x) e^{\frac{x^2}{2}}$

Dosadením do pôvodnej rovnice: $y'_p - x y_p = K'(x) e^{\frac{x^2}{2}} + K(x) x e^{\frac{x^2}{2}} - x K(x) e^{\frac{x^2}{2}} = K'(x) e^{\frac{x^2}{2}} = x e^{x^2}$ t.j.

$K'(x) = x e^{\frac{x^2}{2}}$ a $K(x) = \int x e^{\frac{x^2}{2}} dx = \left| \begin{array}{l} t = \frac{x^2}{2} \\ dt = x dx \end{array} \right| = \int e^t dt = e^t = e^{\frac{x^2}{2}}$.

Riešenie: $y_p + y_h = e^{x^2} + K e^{\frac{x^2}{2}}, K \in R$.

Skúška správnosti: $2x e^{x^2} + K x e^{\frac{x^2}{2}} - x e^{x^2} - K x e^{\frac{x^2}{2}} = x e^{x^2}$

$$y = e^{x^2} + K e^{\frac{x^2}{2}}, K \in R$$

26. $y' - \frac{xy}{1-x^2} = \arcsin x + x$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' - \frac{xy}{1-x^2} = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \frac{x}{1-x^2}$, t.j. $\frac{dy}{y} = \frac{x dx}{1-x^2}$

Integrovaním oboch strán dostaneme: $\ln|y| = \int \frac{x}{1-x^2} = \int \frac{1}{2} \frac{1+x-(1-x)}{1-x^2} = \frac{1}{2} \left(\int \frac{dx}{1-x} - \int \frac{dx}{1+x} \right) = \frac{1}{2} (-\ln|1-x| - \ln|1+x|) + C = -\frac{1}{2} \ln|1-x^2| + C$. Aplikáciou e^x na obe strany rovnosti dostaneme, že $|y| = K(|1-x^2|)^{-\frac{1}{2}}$, pre $K > 0$. Podobne ako v predošlých úlohách, sa dokáže, že $y = \frac{K}{\sqrt{|1-x^2|}}$, je riešením homogénnej rovnice. Vzhľadom na pravú stranu pôvodnej rovnice ($\arcsin x$) sa musia nachádzať hodnoty $x \in (-1, 1)$, dokonca v otvorenom intervale $(-1, 1)$ (delenie 0), preto môžeme odstrániť absolútnu hodnotu z menovateľa. Takže všeobecné riešenie má nakoniec tvar $\frac{K}{\sqrt{1-x^2}}$.

Partikulárne riešenie pre $\arcsin x$: tvar $y_{p_1} = \frac{K_1(x)}{\sqrt{1-x^2}}$

Po dosadení dostaneme: $y'_{p_1} - \frac{xy_{p_1}}{1-x^2} = \frac{K'_1(x)}{\sqrt{1-x^2}} + \left(-\frac{1}{2} K_1(x) \frac{-2x}{(1-x^2)^{\frac{3}{2}}} \right) - \frac{xK_1(x)}{\sqrt{1-x^2}(1-x^2)} = \frac{K'_1(x)}{\sqrt{1-x^2}} = \arcsin x$,

$$\begin{aligned} \text{t.j. } K'_1(x) &= \sqrt{1-x^2} \arcsin x \text{ a } K_1(x) = \int \sqrt{1-x^2} \arcsin x \, dx = \left| \begin{array}{l} x = \sin t (t \in \langle -\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2} \rangle) \\ dx = \cos t \, dy \end{array} \right| = \\ &= \int t |\cos t| \cos t \, dt = \int t \cos^2 t \, dt = \int t \left(\frac{\cos 2t + 1}{2} \right) = \int \frac{1}{2} t + \frac{1}{2} \int t \cos 2t \, dt = \frac{1}{4} t^2 + \frac{1}{2} \int t \cos 2t \, dt = \\ &= \left| \begin{array}{l} t \cos 2t \\ \frac{1}{2} \sin 2t \end{array} \right| = \frac{1}{4} t^2 + \frac{1}{4} t \sin 2t - \frac{1}{4} \int \sin 2t \, dt = \frac{1}{4} (t^2 + t \sin 2t) + \frac{1}{8} \cos 2t. \end{aligned}$$

Návrat k premennej x :

$t = \arcsin x$, preto

$$t^2 = \arcsin^2 x$$

$$\sin 2t = 2 \sin t \cos t = 2 \sin t \sqrt{1 - \sin^2 t} = 2x \sqrt{1 - x^2}$$

$$\cos 2t = \cos^2 t - \sin^2 t = 1 - 2 \sin^2 t = 1 - 2x^2$$

Takže $K_1(x) = \frac{1}{4} \arcsin^2 x + \frac{1}{2} x \sqrt{1-x^2} \arcsin x + \frac{1}{8} (1-2x^2)$ a

$$y_{p_1} = \frac{1}{4} \frac{\arcsin^2 x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{2} x \arcsin x + \frac{1}{4} \sqrt{1-x^2} - \frac{1}{8} \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$$

Partikulárne riešenie pre x : tvar $y_{p_2} = \frac{K_2(x)}{\sqrt{1-x^2}}$

Dosadením získame: $y'_{p_2} - \frac{xy_{p_2}}{1-x^2} = \frac{K'_2(x)}{\sqrt{1-x^2}} + \left(-\frac{1}{2} K_2(x) \frac{-2x}{(1-x^2)^{\frac{3}{2}}} \right) - \frac{xK_2(x)}{\sqrt{1-x^2}(1-x^2)} = \frac{K'_2(x)}{\sqrt{1-x^2}} = x$, t.j.

$$\begin{aligned} K'_2(x) &= x \sqrt{1-x^2} \text{ a } K_2(x) = \int x \sqrt{1-x^2} \, dx = \left| \begin{array}{l} t = 1-x^2 \\ dt = -2x \, dx, -\frac{1}{2} dt = x \, dx \end{array} \right| = -\frac{1}{2} \int \sqrt{t} \, dt = -\frac{1}{2} \int t^{\frac{1}{2}} = \\ &= -\frac{1}{2} \frac{t^{\frac{3}{2}}}{\frac{3}{2}} = -\frac{1}{3} t^{\frac{3}{2}} = -\frac{1}{3} (1-x^2)^{\frac{3}{2}}. \text{ Potom } y_{p_2} = \frac{K_2(x)}{\sqrt{1-x^2}} = -\frac{1}{3} (1-x^2) \end{aligned}$$

Riešenie: $y = y_v + y_{p_1} + y_{p_2} = \frac{K}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{4} \frac{\arcsin^2 x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{2} x \arcsin x + \frac{1}{4} \sqrt{1-x^2} - \frac{1}{8} \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} - \frac{1}{3} (1-x^2)$, $K \in \mathbb{R}$

$$\begin{aligned} \text{Skúška správnosti: } y' &= K \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{4} \frac{2 \arcsin x \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} \cdot \sqrt{1-x^2} - \arcsin^2 x \frac{-x}{\sqrt{1-x^2}}}{1-x^2} + \frac{1}{2} \arcsin x + \frac{1}{2} \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} + \\ &= \frac{1}{4} \frac{-x}{\sqrt{1-x^2}} - \frac{1}{8} \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} + \frac{2}{3} x = \frac{Kx}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{2} \frac{\arcsin x}{1-x^2} + \frac{1}{4} \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} \arcsin^2 x + \frac{1}{2} \arcsin x + \frac{1}{4} \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} - \\ &= \frac{1}{8} \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} + \frac{2}{3} x \end{aligned}$$

$$-\frac{xy}{1-x^2} = -\frac{Kx}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} - \frac{1}{4} \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} \arcsin^2 x - \frac{1}{2} \frac{x^2}{1-x^2} \arcsin x - \frac{1}{4} \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{8} \frac{x}{(1-x^2)\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{3} x$$

$$y' - \frac{xy}{1-x^2} = \frac{1}{2} \frac{\arcsin x}{1-x^2} + \frac{1}{2} \arcsin x + \frac{2}{3} x - \frac{1}{2} \frac{x^2}{1-x^2} \arcsin x + \frac{1}{3} x = \frac{1}{2} \frac{1-x^2}{1-x^2} \arcsin x + \frac{1}{2} \arcsin x + x = \arcsin x + x$$

$$\boxed{y = \frac{K}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{4} \frac{\arcsin^2 x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{2} x \arcsin x + \frac{1}{4} \sqrt{1-x^2} - \frac{1}{8} \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} - \frac{1}{3} (1-x^2), K \in \mathbb{R}}$$

27. $xy' - y = x^2 \cos x$

Riešenie homogénnej rovnice: $xy' - y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{1}{x} = \frac{y'}{y}$, t.j. $\frac{dx}{x} = \frac{dy}{y}$

Integrovaním oboch strán rovnice dostávame: $\ln|x| + C = \ln|y|$, t.j. $|y| = K|x|$, $K > 0$. Preto $y = \pm K|x|$, t.j. $y = K|x|$, pre $x \neq 0$. Ale $y = 0$ je tiež riešením, preto $y = K|x|$, platí pre $K \in \mathbb{R}$. Obmedzením sa na vhodné intervaly ($\mathbb{R}^+$ resp. $\mathbb{R}^-$) dostávame, že homogénna rovnica má riešenie v tvare $y = Kx$, $K \in \mathbb{R}$.

Partikulárne riešenie pre $x^2 \cos x$: tvar $y_p = K(x)x$

Dosadením do pôvodnej rovnice dostávame: $xy' - y = x^2K'(x) + xK(x) - xK(x) = x^2 \cos x$, t.j. $K'(x) = \cos x$ a $K(x) = \int \cos x dx = \sin x$

Takže $y_p = x \sin x$.

Celkové riešenie: $y = y_v + y_p = x \sin x + Kx$

Skúška správnosti: $xy' - y = x(\sin x + x \cos x + K) - x \sin x - Kx = x^2 \cos x$

$$y = x \sin x + Kx, K \in R$$

28. $y' + 2xy = xe^{-x^2}$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + 2xy = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -2x$, t.j. $\frac{dy}{y} = -2x dx$

Integrovaním oboch strán dostaneme: $\ln |y| = -x^2 + C$. Čiže $|y| = Ke^{-x^2}$, $K > 0$. Zbavením sa absolútnej hodnoty, dostaneme, že $y = Ke^{-x^2}$, $K \neq 0$. Ale $y = 0$ je tiež riešenie homogénnej rovnice, takže $y = Ke^{-x^2}$, $K \in R$.

Partikulárne riešenie pre xe^{-x^2} : tvar $y_p = K(x)e^{-x^2}$

Dosadením do pôvodnej rovnice dostávame: $y'_p + 2xy_p = K'(x)e^{-x^2} - 2xK(x)e^{-x^2} + 2xK(x)e^{-x^2} = K'(x)e^{-x^2} = xe^{-x^2}$. Preto $K'(x) = x$ a $K(x) = \frac{1}{2}x^2$. Príslušné riešenie je $y_p = K(x)e^{-x^2} = \frac{1}{2}x^2e^{-x^2}$

Riešenie rovnice: $y = y_v + y_p = \frac{1}{2}x^2e^{-x^2} + Ke^{-x^2}$, $K \in R$

Skúška správnosti: $y' + 2xy = xe^{-x^2} - x^3e^{-x^2} - 2Kxe^{-x^2} + x^3e^{-x^2} + 2Kxe^{-x^2} = xe^{-x^2}$

$$y = \frac{1}{2}x^2e^{-x^2} + Ke^{-x^2}, K \in R$$

29. $y' + x^2y = x^2$, $y(2) = 1$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + x^2y = 0$

Rovnica so separovanými premennými $\frac{y'}{y} = -x^2$, t.j. $\frac{dy}{y} = -x^2 dx$

Integrovaním oboch strán dostaneme: $\ln |y| = -\frac{1}{3}x^3 + C$, preto $|y| = Ke^{-\frac{1}{3}x^3}$, $K > 0$. Podobne ako v predošlých riešeniach je možné ukázať, že $y = Ke^{-\frac{1}{3}x^3}$, $K \in R$ je riešenie homogénnej rovnice.

Partikulárne riešenie pre x^2 : tvar $y_p = K(x)e^{-\frac{1}{3}x^3}$

Dosadením do pôvodnej rovnice dostávame: $y'_p + x^2y_p = K'(x)e^{-\frac{1}{3}x^3} - x^2K(x)e^{-\frac{1}{3}x^3} + x^2K(x)e^{-\frac{1}{3}x^3} = K'(x)e^{-\frac{1}{3}x^3} = x^2$, t.j. $K'(x) = x^2e^{\frac{1}{3}x^3}$ a $K(x) = \int x^2e^{\frac{1}{3}x^3} dx = \left| \begin{matrix} t = \frac{1}{3}x^3 \\ dt = x^2 dx \end{matrix} \right| = \int e^t dt = e^t = e^{\frac{1}{3}x^3}$.

Riešenie $y_p = K(x)e^{-\frac{1}{3}x^3} = 1$

Riešenie rovnice (bez okrajových podmienok): $y = y_v + y_p = 1 + Ke^{-\frac{1}{3}x^3}$, $K \in R$

Dosadením okrajovej podmienky: $y(2) = 1 + Ke^{-\frac{8}{3}} = 1$, preto $K = 0$ a riešenie úlohy je $y = 1$

$$y = 1$$

30. $y' + y = \cos x$, $y(0) = 1$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -1$, t.j. $\frac{dy}{y} = -dx$

Integrovaním oboch strán dostaneme: $\ln |y| = -x + C$, preto $|y| = Ke^{-x}$, $K > 0$. Aplikovaním úvah ako v predošlých riešeniach dostávame, že $y = Ke^{-x}$, $K \in R$.

Partikulárne riešenie pre $\cos x$: tvar $y_p = K(x)e^{-x}$

Dosadením do pôvodnej rovnice: $y'_p + y_p = K'(x)e^{-x} - K(x)e^{-x} + K(x)e^{-x} = K'(x)e^{-x} \cos x$, t.j. $K'(x) = \cos x$ a $K(x) = \int e^x \cos x dx = \left| \begin{matrix} e^x & \cos x \\ e^x & \sin x \end{matrix} \right| = e^x \sin x - \int e^x \sin x dx = e^x \sin x + e^x \cos x - \int e^x \cos x dx = e^x (\cos x + \sin x) - K(x)$. Takže $2K(x) = e^x (\cos x + \sin x)$ a $K(x) = \frac{1}{2}e^x (\cos x + \sin x)$

$\int e^x \sin x dx = \left| \begin{matrix} e^x & \sin x \\ e^x & -\cos x \end{matrix} \right| = -e^x \cos x + \int e^x \cos x dx$.

Riešenie $y_p = \frac{1}{2}(\cos x + \sin x)$

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_p + y_v = \frac{1}{2}(\cos x + \sin x) + Ke^{-x}$

Skúška správnosti: $y' + y = \frac{1}{2}(-\sin x + \cos x) - Ke^{-x} + \frac{1}{2}(\cos x + \sin x) + Ke^{-x} = \cos x$

Dosadenie okrajových podmienok: $y(0) = \frac{1}{2} + K = 1$, t.j. $K = \frac{1}{2}$.

Riešenie úlohy: $\frac{1}{2}(e^{-x} + \cos x + \sin x)$

$$y = \frac{1}{2}(e^{-x} + \cos x + \sin x)$$

31. $y' + \frac{n}{x}y = \frac{a}{x^n}$, $n = 2, 3, \dots$, $a > 0$, $y(1) = 0$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' + \frac{n}{x}y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{n}{x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -n\frac{dx}{x}$.

Integrovaním oboch strán: $\ln |y| = -n \ln |x| + C = n \ln \frac{1}{|x|} + C = \ln \frac{1}{|x|^n}$. Odstránením absolútnych hodnôt (a aplikovaním podobných úvah ako v predošlých riešeniach) dostaneme, že $y = \frac{K}{x^n}$, $K \in \mathbb{R}$.

Partikulárne riešenie pre $\frac{a}{x^n}$: tvar $y_p = K(x)x^{-n}$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p + \frac{n}{x}y_p = K'(x)x^{-n} - nK(x)x^{-n-1} + \frac{n}{x}K(x)x^{-n} = K'(x)x^{-n} = \frac{a}{x^n}$.
 $K'(x) = a$, preto $K(x) = ax$.

Riešenie $y_p = \frac{a}{x^{n-1}}$

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_p + y_v = \frac{a}{x^{n-1}} + \frac{K}{x^n}$.

Skúška správnosti: $y' + \frac{n}{x}y = (1-n)ax^{-n} - nKx^{-n-1} + nax^{-n} + nKx^{-n} = ax^{-n} = \frac{a}{x^n}$

Dosadenie okrajovej podmienky: $y(1) = a + K = 0$, t.j. $K = -a$.

Riešenie úlohy: $y = \frac{a}{x^{n-1}} - \frac{a}{x^n} = \frac{a}{x^n}(1-x)$

$$y = \frac{a}{x^n}(1-x)$$

32. $y' + y \cotg x = \sin x$, $y(\frac{\pi}{2}) = 1$

Riešenie homogénnej: $y' + y \cotg x = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\cotg x$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\cotg x dx$.

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = \int -\cotg x = -\int \frac{\cos x}{\sin x} = \left| \begin{matrix} t = \sin x \\ dt = \cos x dx \end{matrix} \right| = -\int \frac{dt}{t} = -\ln |t| + C = -\ln |\sin x| + C$, t.j. $|y| = \frac{K}{|\sin x|}$, $K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt (vid'. pred), dostávame, že všeobecné riešenie homogénnej rovnice je $y_v = \frac{K}{\sin x}$.

Partikulárne riešenie pre $\sin x$: tvar $y_p = \frac{K(x)}{\sin x}$

Dosadením do pôvodnej rovnice: $y'_p + y_p \cotg x = \frac{K'(x)}{\sin x} - \frac{K(x) \cos x}{\sin^2 x} + \frac{K(x) \cos x}{\sin^2 x} = \frac{K'(x)}{\sin x} = \sin x$, t.j. $K'(x) = \sin^2 x$ a $K(x) = \int \sin^2 x dx = \int \frac{1-\cos 2x}{2} dx = \frac{1}{2}x - \frac{1}{4}\sin 2x$.

Riešenie $y_p = \frac{K(x)}{\sin x} = \frac{1}{2} \frac{x}{\sin x} - \frac{1}{4} \frac{2 \sin x \cos x}{\sin x} = \frac{1}{2} \frac{x}{\sin x} - \frac{1}{2} \cos x$

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_p + y_v = \frac{1}{2} \frac{x}{\sin x} - \frac{1}{2} \cos x + \frac{K}{\sin x}$

Skúška správnosti: $y' + y \cotg x = \frac{1}{2} \frac{\sin x - x \cos x}{\sin^2 x} + \frac{1}{2} \sin x - K \frac{\cos x}{\sin^2 x} + \frac{1}{2} \frac{x \cos x}{\sin^2 x} - \frac{1}{2} \frac{\cos^2 x}{\sin x} + K \frac{\cos x}{\sin^2 x} = \frac{1}{2} \frac{1}{\sin x} - \frac{1}{2} \frac{x \cos x}{\sin^2 x} + \frac{1}{2} \sin x - K \frac{\cos x}{\sin^2 x} + \frac{1}{2} \frac{x \cos x}{\sin^2 x} - \frac{1}{2} \frac{1-\sin^2 x}{\sin x} + K \frac{\cos x}{\sin^2 x} = \sin x$

Dosadením okrajovej podmienky: $y(\frac{\pi}{2}) = \frac{\pi}{4} + K = 1$, teda $K = \frac{3}{4}\pi$

Riešenie úlohy: $y = \frac{1}{2} \cos x - \frac{1}{2} \frac{x}{\sin x} + \frac{3}{4} \frac{\pi}{\sin x}$

$$y = \frac{1}{2} \cos x - \frac{1}{2} \frac{x}{\sin x} + \frac{3}{4} \frac{\pi}{\sin x}$$

33. $y' \sqrt{1-x^2} + y = \arcsin x$, $y(0) = 0$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' \sqrt{1-x^2} + y = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = -\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$, t.j. $\frac{dy}{y} = -\frac{dx}{\sqrt{1-x^2}}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $|y| = Ke^{-\arcsin x}$, $K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt (vid'. pred) dostávame, že $y_v = Ke^{-\arcsin x}$, $K \in \mathbb{R}$.

Partikulárne riešenie pre $\arcsin x$: tvar $y_p = K(x)e^{-\arcsin x}$

Dosadením do pôvodnej rovnice: $y'_p \sqrt{1-x^2} + y_p = K'(x) \sqrt{1-x^2} e^{-\arcsin x} - K(x) e^{-\arcsin x} \frac{1}{\sqrt{1-x^2}} + K(x) e^{-\arcsin x} = K'(x) \sqrt{1-x^2} e^{-\arcsin x} = \arcsin x$. Preto $K'(x) = \frac{\arcsin x}{\sqrt{1-x^2}} e^{\arcsin x}$ a

$K(x) = \int \frac{e^{\arcsin x} \arcsin x}{\sqrt{1-x^2}} dx = \left| \begin{matrix} t = \arcsin x \\ dt = \frac{dx}{\sqrt{1-x^2}} \end{matrix} \right| = \int t e^t dt = \left| \begin{matrix} t & e^t \\ 1 & e^t \end{matrix} \right| = t e^t - \int e^t dt = t e^t - e^t = e^t(t-1) =$

$= e^{\arcsin x} (\arcsin x - 1)$

Riešenie $y_p = K(x) e^{-\arcsin x} = \arcsin x - 1$

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_p + y_v = \arcsin x - 1 + Ke^{-\arcsin x}$

Skúška správnosti: $y' \sqrt{1-x^2} + y = \left(\frac{1}{\sqrt{1-x^2}} - Ke^{-\arcsin x} \frac{1}{\sqrt{1-x^2}}\right) \sqrt{1-x^2} + \arcsin x - 1 + Ke^{-\arcsin x} =$
 $= 1 - Ke^{-\arcsin x} + \arcsin x - 1 + Ke^{-\arcsin x} = \arcsin x$

Dosadením okrajovej podmienky: $y(0) = -1 + K = 0$, dostávame, že $K = 1$

Riešenie úlohy: $e^{-\arcsin x} + \arcsin x - 1$

34. $y' - \frac{y}{x \ln x} = x \ln x$, $y(e) = \frac{e^2}{2}$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' - \frac{y}{x \ln x} = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \frac{1}{x \ln x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = \frac{dx}{x \ln x}$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = \int \frac{dx}{x \ln x} = \left| \frac{t = \ln x}{dt = \frac{dx}{x}} \right| = \int \frac{dt}{t} = \ln |t| + C =$

$\ln |\ln x| + C$. Vyjadrením y , dostávame: $|y| = K |\ln x|$, $K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt a uvážením, že $y = 0$ je riešenie, dostávame, že riešenie homogénnej rovnice je v tvare $y = K \ln x$, pre $K \in R$.

Partikulárne riešenie pre $x \ln x$: tvar $y_p = K(x) \ln x$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p - \frac{y_p}{x \ln x} = K'(x) \ln x + \frac{K(x)}{x} - \frac{K(x) \ln x}{x \ln x} = K'(x) \ln x + \frac{K(x)}{x} - \frac{K(x)}{x} =$
 $K'(x) \ln x = x \ln x$, čiže $K'(x) = x$ a $K(x) = \frac{1}{2}x^2$.

Riešenie $y_p = \frac{1}{x^2 \ln x}$

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_v + y_p = \frac{1}{2}x^2 \ln x + K \ln x$

Skúška správnosti: $y' - \frac{y}{x \ln x} = \frac{1}{2}(2x) \ln x + \frac{1}{2}x^2 \frac{1}{x} + \frac{K}{x} - \frac{1}{2}x - \frac{K}{x} = x \ln x + \frac{1}{2}x - \frac{1}{2}x = x \ln x$

Dosadenie okrajovej podmienky: $y(e) = \frac{1}{2}e^2 + K = \frac{1}{2}e^2$, t.j. $K = 0$.

Riešenie úlohy: $y = \frac{1}{2}x^2 \ln x$

$$y = \frac{1}{2}x^2 \ln x$$

35. $y' \sin x - y \cos x = 1$, $y\left(\frac{\pi}{2}\right) = 0$

Riešenie homogénnej rovnice: $y' \sin x - y \cos x = 0$

Rovnica so separovanými premennými: $\frac{y'}{y} = \frac{\cos x}{\sin x}$, t.j. $\frac{dy}{y} = \frac{\cos x}{\sin x} dx$

Integrovaním oboch strán dostávame: $\ln |y| = \int \frac{\cos x}{\sin x} dx = \left| \frac{t = \sin x}{dt = \cos x dx} \right| = \int \frac{dt}{t} = \ln |t| + C =$

$\ln |\sin x| + C$, preto $|y| = K |\sin x|$, $K > 0$. Odstránením absolútnych hodnôt dostávame riešenie v tvare $y = K \sin x$, $K \in R$. ($y = 0$ je tiež riešenie).

Partikulárne riešenie pre 1: tvar $y_p = K(x) \sin x$

Dosadenie do pôvodnej rovnice: $y'_p \sin x - y_p \cos x = (K'(x) \sin x + K(x) \cos x) \sin x - K(x) \sin x \cos x =$
 $K'(x) \sin^2 x = 1$, t.j. $K'(x) = \frac{1}{\sin^2 x}$ a $K(x) = -\cotg x$.

Riešenie $y_p = K(x) \sin x = -\cotg x \sin x = -\cos x$.

Riešenie rovnice (bez podmienok): $y = y_v + y_p = -\cos x + K \sin x$, $K \in R$.

Skúška správnosti: $y' \sin x - y \cos x = \sin^2 x + K \cos x \sin x + \cos^2 x - K \sin x \cos x = 1$

Dosadenie okrajovej podmienky: $y\left(\frac{\pi}{2}\right) = K = 0$, t.j. $K = 0$.

Riešenie úlohy: $y = -\cos x$.

$$y = -\cos x$$